

ชื่อโครงการวิจัย	พฤติกรรมสุขภาพในเรื่องการใชยาปฏิชีวนะของประชาชน ในจังหวัดนครปฐม
ชื่อผู้วิจัย	บุปผา ศิริรัมย์
หน่วยงานที่สังกัด	สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้และลักษณะพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะ ตลอดจนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้และพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะของประชาชน ทำการศึกษาในจังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป และเคยใช้ยาปฏิชีวนะชนิดรับประทานในการรักษาตนเองหรือบุคคลในครอบครัวในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา โดยสุ่มตัวอย่างทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท จำนวน 543 ตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์ระดับความรู้และลักษณะพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะด้วยตารางร้อยละ และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้และพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะในระดับปานกลาง หรือต่ำ มีเพียงร้อยละ 6 เท่านั้นที่มีความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะในระดับสูง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ขาดความรู้ในเรื่องอันตรายของยาปฏิชีวนะ การทิ้งช่วงระหว่างการรับประทานยาปฏิชีวนะกับมื้ออาหาร การดื้อยา และวิธีการผสมยาปฏิชีวนะชนิดผงบรรจุขวดสำหรับเด็ก

สำหรับพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะที่ถูกต้องอยู่ในระดับปานกลาง หรือต่ำ มีเพียงร้อยละ 12 เท่านั้น ที่มีพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะที่ถูกต้องในระดับสูง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะที่ยังไม่ถูกต้องในเรื่องการใชยาปฏิชีวนะโดยไม่มีข้อบ่งชี้ที่จำเป็น ใชยาปฏิชีวนะจากร้านขายของชำในหมู่บ้านหรือเอายาเก่าไปเทียบ การใชยาปฏิชีวนะชนิดผง

บรรจุนวดสำหรับเด็ก การทิ้งช่วงระหว่างการรับประทานยาปฏิชีวนะกับมื้ออาหารน้อยไป การรับประทานยาปฏิชีวนะไม่ครบขนาด การเก็บรักษายาปฏิชีวนะไม่ถูกต้อง ขาดการสังเกตยาหมดอายุ และการปฏิบัติเมื่อแพ้ยาปฏิชีวนะที่ไม่ถูกต้อง

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะ พบว่า การศึกษารายได้เฉลี่ยของครอบครัว และอายุ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะ โดยผู้ที่มีการศึกษาสูง มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวสูงและอายุน้อย จะมีความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะดีกว่าผู้ที่มีลักษณะตรงกันข้าม

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะ พบว่า การได้รับคำแนะนำในการใช้ยาปฏิชีวนะจากแหล่งที่ได้รับยาครั้งสุดท้าย ความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะ การศึกษา และสถานภาพสมรส เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะ โดยผู้ที่ได้รับคำแนะนำในการใช้ยาปฏิชีวนะจากแหล่งที่ได้รับยาครั้งสุดท้าย มีความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะมาก มีการศึกษาสูง และมีสถานภาพสมรสคู่ จะมีพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะที่ถูกต้องมากกว่าผู้ที่มีลักษณะตรงกันข้าม

สำหรับปัญหาและความต้องการของประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาปฏิชีวนะ คือ คุณภาพของยา การแพ้ยา ยาราคาแพง อ่านคำอธิบายการใช้ยาไม่ออก (เขียนหวัด) สับสนเรื่องรูปลักษณะของยา และไม่รู้ชื่อยา ต้องการได้ยาคุณภาพดี มีคำอธิบายวิธีใช้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับอันตราย วิธีเก็บรักษา วิธีสังเกตยาหมดอายุ รวมทั้งเมื่อไปรับการตรวจรักษาต้องการทราบว่า ป่วยเป็นโรคอะไร ไข้ยาอะไรรักษาและต้องปฏิบัติตนอย่างไร

Project Title Antibiotics Use Behavior of People in Nakornpathom Province
Researcher Buppha Sirirassamee
Office Institute for Population and Social Research, Mahidol University

Abstract

The objectives of this research are to study knowledge and behavior of people using Antibiotics, and to investigate their determining factors. The sample are males and females in ages over 16 years, ever used oral antibiotics for themselves or their family member within a year prior to the interview. The sample comprise of 534 cases from both urban and rural areas of Nakornpathom province. Multiple Regression Analysis was employed to investigate determinants of knowledge and behavior on Antibiotics use.

The study revealed that the majority had relatively fair or poor knowledge of antibiotics. Only 6 per cent had good knowledge. The respondents had poor knowledge on toxication of antibiotics, the interval between taking antibiotics and meal, drug resistance and antibiotics for children. The majority had fair or poor performance on antibiotics use. Only 12 per cent had good performce. The behaviors considered to be inappropriate were using antibiotics without indication, buying antibiotics from grocery in the village, incorrect use of antibiotics for children, too short interval between taking antibiotics and meal, incomplete dose of antibiotics, no observation of drug expiration and incorrect practices in reaction to side-effects of antibiotics.

Multiple regression analysis was employed to determine factors affecting knowledge and behavior on antibiotics use. The good knowledge of antibiotics was determined by high education, high family income and younger age while the appropriate behavior on antibiotics use was determined by receiving advices, good knowledge on antibiotics, high education and married status.

The problems stated by the people with regard to antibiotics use are poor quality of antibiotics, side-effects of antibiotics, high prices, unable to read the instructions, confusing of the different forms and colours of antibiotics and do not know the name of antibiotics. The needs expressed are good quality of antibiotics, clearly explanations of toxication, proper way of keeping and how to observe drug expiration.